

PROLOG

En dag frågade jag min pappa vilken stad han besökt i sitt liv. Han svarade helt kort: »Amsterdam, i Nederländerna.« Sedan blev det tyst. Utan att släppa sitt arbete med blicken fortsatte han att stycka döda djur. Han hade blod överallt, också i ansiktet.

När jag ville veta varför han rest dit tyckte jag mig se hans käkmuskler hårdna. Var det för att någon led i kalvkroppen vägrade ge vika eller för att han ogillade min fråga? Jag visste inte vad jag skulle tro. Efter ett krasande ljud och en suck svarade han till sist: »För att åka och hämta den där tjockskallen Désiré.«

Jag hade trampat in på minerad mark. Det var första gången under hela min barndom som jag hörde honom ta storebroderns namn i munnen. Min farbror hade dött när jag var bara några år gammal. Jag hade hittat bilder på honom i en skokartong där mina föräldrar förvarade fotografier och filmrullar i super-8-format. Där kunde man se döda personer medan de ännu levde, hundar och gamla människor medan de ännu var unga, semestrar vid havet eller i bergen, överallt hundar, och familjesammankomster. Söndagsklädda människor som samlades för att fira bröllop vars löften inte skulle infrias. Min bror och jag kunde studera de där bilderna timmar i sträck. Vi

gjorde oss lustiga över hur somliga var utstyrda och försökte peka ut våra släktingar. Det brukade sluta med att vår mamma sa åt oss att lägga tillbaka alltihop, som om minnena gjorde henne illa till mods.

Jag hade massvis av andra frågor jag ville ställa till min pappa. Enkla frågor, som: »Om man ska till Amsterdam, svänger man vänster eller höger efter kyrktoget då?» Andra var svårare att ställa. Jag ville veta varför. Varför hade han, som aldrig förr lämnat byn, färdats genom hela Europa för att leta upp sin bror? Men han hade inte mer än börjat pysa ut lite av sin sorg och vrede förrän han skyndade sig att skruva på locket igen, för att inte alltihop skulle välla fram.

I familjen förhöll sig alla på samma sätt till Désiré. Min pappa och farfar nämnde honom aldrig. Min mamma avbröt alltid sina förklaringar tvärt med en och samma fras: »En sorglig historia, sanna mina ord.« Vad farmor beträffade blandade hon bort korten med en massa fåniga omskrivningar, berättelser om döda som farit till himlen för att kunna vaka över de levande från ovan. Alla lade på något sätt beslag på sanningen. I dag finns inte mycket av berättelsen kvar. Min pappa har lämnat byn, mina farföräldrar är döda. Platsen där allting utspelade sig är även den på väg att förfalla.

Den här boken är ett sista försök att låta någonting av det förflutna bli bevarat. I boken varvas minnen, ofullständiga bekännelser och händelser som återskapats utifrån olika dokument. Boken är sprungen ur mina familjemedlemmars tystnad. Jag har velat berätta vad de, i likhet med många andra, tvingades genomleva i yttersta ensamhet. Men hur ska jag kunna lägga mina ord över deras historia utan att ta den ifrån dem? Hur ska jag kunna tala i deras ställe utan att mitt perspektiv och mina tillkortakommanden tar över? Dessa funderingar har länge hindrat mig från att skrida till verket.

Ända tills jag insåg att skrivandet var enda sättet för mig att förhindra att min farbrors och övriga familjens historia inte försvann med dem, och med byn. För att visa min familj att Désirés liv var sammanflätat med världens kaos, ett kaos där historiska, geografiska och sociala förhållanden korsades. Och hjälpa dem att frigöra sig från smärtan, träda ut ur den sorgens och skammens ensamhet de hamnat i. För en gångs skull kommer de att befinna sig i händelsernas centrum, och allt som i vanliga fall ådrar sig människors uppmärksamhet kommer att förpassas till periferin. Långt från staden och all avancerad medicinsk och vetenskaplig forskning, långt från stödkonserter och politisk aktivism, kommer de äntligen att existera, någonstans.

DEL ETT

DÉSIRÉ

MMWR

*MMWR*¹, den veckorapport om smittsamma sjukdomar som publiceras av Förenta staternas nationella folkhälsomyndighet CDC², har inte många abonnenter i Frankrike. Bland dessa finns Willy Rozenbaum, som leder avdelningen för infektionssjukdomar på Claude-Bernard-sjukhuset i Paris. Med sin motorcykel, sitt långa hår och sitt förflutna som aktivist i El Salvador och Nicaragua sticker den trettiofemårige infektionsläkaren ut i medicinska kretsar i Paris.

Fredagsmorgonen den 5 juni 1981 bläddrar han i veckans *MMWR* som just har levererats till hans skrivbord. Där beskrivs hur en ytterst sällsynt svampinfektion i lungorna, pneumocystis, nyligen har blossat upp igen. Sjukdomen troddes vara utrotad, men enligt den avdelning som för statistik över läkemedelsförskrivningen i Förenta staterna har den nu dykt upp på nytt, vilket är förvånande, ja, närmast obegripligt. Trots att sjukdomen i normala fall endast drabbar patienter med försvagat immunsystem handlar de nyligen rapporterade fem fallen i Kalifornien om unga män som hittills varit vid

1 Morbidity and Mortality Weekly Report, veckorapport om sjuklighet och dödlighet.

2 Centers for Disease Control and Prevention, centrum för kontroll och förebyggande av sjukdomar, med säte i Atlanta, i Georgia.

god hälsa. Den amerikanska folkhälsomyndigheten har i det här skedet inte mycket fakta att tillgå, men en märklig sak som noteras i artikeln är att samtliga insjuknade är homosexuella.

Infektionsläkaren lägger ifrån sig rapporten och återgår till sitt forskningsarbete innan eftermiddagens patientbesök tar vid.

Den dagen infinner sig två män. De håller varandra i handen. Den ene är en ung utmärglad steward som klagar över feber och hosta som han dragits med i flera veckor. Eftersom ingen av läkarna han konsulterat i staden har kunnat hjälpa honom har han sökt sig till avdelningen för infektionssjukdomar och tropiska infektioner vid Claude-Bernard-sjukhuset. En förbluffad Willy Rozenbaum går igenom journalen som stewarden räcker honom. Han undersöker den unge mannen och remitterar honom till lungröntgen och kompletterande undersökningar.

När mannen några dagar senare återkommer med resultaten från undersökningarna får infektionsläkaren sina misstankar bekräftade. Precis som han trodde lider hans patient av pneumocystis.

Sammanträffandet är slående. Patientens tillstånd överensstämmer på punkt efter punkt med vad läkaren hade läst i *MMWR*: en ung homosexuell individ som inte borde ha nedsatt immunförsvar drabbas av en mycket sällsynt sjukdom i lungsystemet. Allt finns där mitt framför ögonen på honom. Det är samma typ av infektion, en i det närmaste utrotad sjukdom, som nyligen upptäckts hos sex patienter: fem amerikaner och härmed också en fransman.

SCENBESKRIVNING

Flugor. Överallt flugor. Flugor på köttstycken, i fönstren. Svarta flugor som skär sig mot det vita kaklet. Flugor som parar sig på fläskkotletter och kycklinglår. Flugor som föds i en rostbiffs skrymslen och dör bloddränkta. Flugor som fröjdas i surret från kylmonterns kompressor och skrattar åt de blåaktiga lysrören som var tänkta att fungera som elektriska flugfällor. Flugor som tveklöst har segrat.

Det är i stort sett det enda jag minns av mina farföräldrars butik. En tom och tyst slakteributik, övergiven av de flesta av stamkunderna. De som fortfarande går dit gör det för att stötta familjen, som en sista solidaritetshandling. De pratar en stund, mer intresserade av senaste nytt än av köttprodukter.

I dag finns ingenting kvar. I skyltfönstret sitter en skylt med texten »Till salu eller uthyres« och ett handskrivet telefonnummer. Hela gatan har gått samma öde till mötes. Frukt- och grönsaksbutiken, frisersalongen, bokhandeln, tevereparatören, sybehörsaffären. Alla butiker har en efter en övergivits, liksom lägenheterna ovanpå. I brist på intresserade hyresgäster har man valt att lägga ner. Från glanstiden återstår nu en enda överlevare som lever på lånad tid: en liten skönhetssalong i gammaldags stil. Gatan är gapande tom. Numera möter man bara kringstrykande katter som har lagt beslag på butikernas

källare. De kommer och går genom trasiga ventilationsgaller i höjd med trottoarerna. Några tonåringar driver emellanåt runt i området. De sitter uppflugna på trimmade vespor eller på trappen till tidigare butiker där de tjafsar om cigarettpaket och slänger glåpord efter varandra dagen lång. På bara några årtionden har den en gång så blomstrande huvudorten obönhörligen fallit i dvala. Ett centrum har förvandlats till periferi. Barnskriken har tystnat. Min scenbild finns inte mer.

Ändå skulle platsen kunna ha sin charm. Med platanerna längs floden, bondmarknaden och gränderna, kan man nästan tro sig ha hamnat i ett fantasins Provence. I den gamla byns utkanter berättar dock förfallna hyreskaserner, bilvrak och nedlagda fabriker en helt annan historia. För att förstå den måste man först se till det geografiska sammanhanget: en glesbefolkad by utkastad i gränstrakterna mellan två världar, någonstans mellan hav och berg, mellan Frankrike och Italien. Sedan måste byns topografiska förhållanden beskrivas: belägen i en djup dalsänka just där en flod och ett biflöde förenas i ett sista utbrott av alpin motsträvighet strax innan floden kapitulerar för slätten och ger upp andan i Medelhavet. Till detta kommer ett hårt klimat med vintrar som aldrig tycks ta slut i avkrokar omgärdade av höga berg, och tryckande heta somrar, som om det alpina klimatet och medelhavsklimatet endast behållit sina avigsidor här. Mellan mörka dishöljda tallskogar och de mest gynnsamma sydsluttningarnas ekskogar hade byn dock etablerat sig som ett handelscentrum dit bönder från närliggande byar sökte sig för att sälja sin sparsamma produktion. Slutligen måste beskrivningen kompletteras med historiska fakta, och man bör påminna om att den här bortglömda byn i utkanten av grevskapet Nice ända fram till mitten av artonhundratalet tillhörde Italien. När det blev dags att införliva området i Frankrike utsågs byn till underprefektur. Tanken

var att väcka en känsla av lojalitet med det nya fosterlandet. I och med att landsvägen och järnvägen mellan Nice och Digne anlades kunde trakten gradvis bryta sin isolering. Tack vare gigantiska byggprojekt – allt från borrhade tunnlar till väldiga viadukter – som genomfördes med hjälp av otaliga italienska arbetare, skapades en förbindelse till kustlandet.

Trots en förhållandevis sårbar ekonomi hade en mindre del av befolkningen lyckats berika sig och bygga upp kapital: företag, affärsrörelser, mark och fastigheter. I kontrast till lant- och fabriksarbetarnas kärva liv växte det fram en liten lokal aristokrati som fick tillgång till ett bekvämare liv. På svartvita vykort från nittonhundratalets början syns dessa familjer stolt flanera längs promenadstråket utmed floden och slå sig ner på caféets uteservering på torget. På ett av de gamla fotografierna syns familjens butik, dess prydliga fasad. En kostymklädd man står i dörren, rakryggad och stolt. Han är oklanderligt elegant i fluga och hatt. Mannens namn är Désiré, min gammelfarfar. Han tittar rätt in i objektivet med sträng min. Kontrasten till de andra byborna som vandrar gatan fram i smutsiga och lappade snickarbyxor är slående. Den gulnade bilden vittnar i sig om familjenamnets tyngd.

Ända fram till början av åttiotalet var vår slakteributik fortfarande något särskilt. På lördagar och söndagar ringlade sig kön lydigt ut på gatan. Butiken hade gott anseende och ingav vördnad hos delar av byns befolkning. De finaste köttbitarna och komplimangerna sparades åt den mer välbärgade kundkretsen. Sekunda bitar gjorde man sig kvitt genom att sälja dem till enkla familjer. Dessa vågade sig ju knappt in i butiken och riskerade inte att komma med klagomål. Mitt på byns främsta affärgata var det fortfarande vi som regerade. Inte länge till dock.

LARMET

Jacques Leibowitch, immunolog vid Raymond-Poincaré-sjukhuset i Garches, hör också han till den lilla franska skara som läser veckorapporterna från folkhälsomyndigheten i Atlanta. I början av sommaren 1981 råkar han via sin syster, som är hudläkare på Tarnier-sjukhuset, få höra att två homosexuella patienter på hennes avdelning behandlas för en ytterst sällsynt variant av hudcancer: Kaposi sarkom.

Som av en händelse publicerar *MMWR* den 3 juli 1981 en artikel med namnet »Kaposi sarkom och pneumocystis hos homosexuella män – New York och Kalifornien«. Enligt rapporten har dessa sjukdomar på ett oförklarligt sätt blossat upp hos unga gaypersoner i New York och Kalifornien, och Kaposi sarkom har nyligen diagnostiserats hos tjugosex homosexuella amerikaner, varav fyra dessutom lider av pneumocystis.

Artikeln väcker viss skepsis hos Jacques Leibowitch. Det hör inte till vanligheterna att en medicinsk tidskrift definierar en befolkningsgrupp utifrån sexuell läggning. Men läkaren drar sig också till minnes något hans syster nämnde bara några dagar tidigare, att två homosexuella drabbats av samma sällsynta form av hudcancer.

Han letar i sina arkiv. Och i en låda hittar han ett intressant fall, en portugisisk taxichaufför som avled 1979. Mannen

dog i sviterna av en påfallande lång rad infektioner, däribland pneumocystis. Allt detta väcker immunologens nyfikenhet och får honom att ringa några samtal till sina kolleger på andra stora sjukhus i Parisregionen. På Claude-Bernard-sjukhuset kommer han i kontakt med en infektionsläkare som funderar i samma banor. Willy Rozenbaum delger honom sina preliminära slutsatser. I diskussionerna med kollegerna får Leibovitch kännedom om fem andra nyligen inträffade fall av pneumocystis som ingen kan förklara. Att han på bara några veckor har lyckats identifiera sex likadana fall som dem beskrivna i *MMWR* tyder på att mörkertalet är stort.

Det visar sig alltså att båda dessa sjukdomar under mystiska omständigheter har seglat upp i Frankrike. Läkarna delar en och samma övertygelse: det är dags att slå larm.

RUE DU 4 SEPTEMBRE

Blodiga djurkroppar. Detta var det guld familjen hade suttit på i tre generationer. Styckdetaljer som såldes omsorgsfullt inslagna i rosa slaktarpapper märkt med vårt namn.

Enligt familjelegenden gifte sig mina farföräldrar på natten för att kringgå min gammelfarfars förbud. I hopp om att skydda såväl förmögenhet som rykte hade han förbjudit sina barn att gifta sig med italienare. När barnen väl nått giftasvuxen ålder såg alla till att bryta mot detta påbud.

Jag har ofta funderat på hur det egentligen var möjligt att fira ett nattligt bröllop i hemlighet i en så liten by där alla vet allt om alla. Jag svalde sagoversionen av deras historia. Den tilltalade mig extra mycket eftersom jag alltid hade tänkt på min farmor och farfar som begravda i arbete.

Hela deras liv kretsade kring kött. Måndagarna ägnades åt slakteriet och övriga dagar åt butiken. Visserligen rullades ståljalusin ner tidigt på eftermiddagen, men det fanns så mycket att göra på Rue du 4 Septembre att man hade inrett ett kök längst in i butiken för att kunna laga lunch. Då var det ändå bara tre minuters promenad om man ville gå hem och äta. Familjens bostad låg alldeles i närheten, strax bakom kyrkan. Den kallades för »boden« eftersom lokalerna förr i

tiden hade använts för att förvara köttet innan det hamnade i butiken. Till och med bostaden var uppkallad efter arbetet.

Söndag eftermiddag höll butiken stängt. Men då gällde det att förbereda sig inför den kommande veckan: stycka oxkroppar, salta in skinkor, panera kalvschnitzlar, marinera gristrynen till sallad, stoppa korv på löpande band vid veven. Därefter följde flera timmars rengöring. Styckningsrummet spolades rent, väggar och golv tvättades, liksom maskiner, knivar och trägen som användes för att transportera kött. Det mörkröda blodet blev rosaaktigt när det spädades ut i löddrande tvålvatten. För att få bort kött som fastnat på huggkubben under styckningen skrapade man den ren med en knivsegg. Proceduren hade upprepats så ofta att ovansidan på den gigantiska pjäsen i trä hade en flera centimeter djup ugröpning. Slutligen tvättades förkläden och handdukar i hög temperatur. Nästa dag började allting om igen. Arbetet i butiken styrde vardagslivet och lämnade inget utrymme åt vila. Familjen hade köttet att tacka för allt och måste visa sig värdiga förtroendet.

Émile, som min farfar hette, körde dessutom många mil varje vecka för att leverera varor till klustret av högt belägna grannbyar. Hans specialinredda skåpbil färdades mellan småbyar och ensliga gårdar i branta kalkstensslänter där han stannade till, än några timmar, än några minuter. På dessa platser som i många år saknat affärer inväntade man otåligt hans besök.

Han kände trakten som sin egen ficka. Hans egen far, Désiré, och dessförinnan hans farfar François, hade etablerat sig där som hästhandlare. Av fattiga bönder i dalgångarna köpte de upp levande djur för en spottstyver, tog dem med sig och lät göda dem på beten ovanför byn. När djuren var slaktmogna slaktades de och köttet såldes som styckdetaljer och chark med god förtjänst.

Det som fick folk att söka sig till butiken var ett kött som slaktaren själv hade avblodat, vilket sågs som ett kvalitetsbevis. I Désirés militärtjänstgöringsbok, daterad 1908, läser jag följande vitsord under rubriken *Yrke*: »Slaktare bra på att döda.«

Med tiden hade familjen byggt upp en förmögenhet och tillhörde hädanefter byns grädda, de besuttna.

Émile hade tillbringat sin barndom i byn på trettioalet. På den tiden var den ett livaktigt samhälle med hotell och tvättinrättningar, garveri, möbelfabrik och pastafabrik. Så fort han gått ut grundskolan blev han anställd av sin far och gjorde sig snabbt outhärlig. Han följde med när det skulle köpas upp djur i närliggande byar. Där bebyggelsen tog slut kunde man via branta småvägar ta sig till isolerade gårdar vid vägs ände. Désiré lärde Émile att välja ut djur och köpslå om priset innan djuren lastades in i boskapsvagnen, något de instinktivt motsatte sig. Med stolthet visade han sonen hur djuren skulle gödas, slaktas och styckas. Så kom det sig att Émile i sin tur blev slaktare. Hans liv ingick i en obruten följd av generationer, av platser fyllda med mening. I arv hade han fått ett namn och en ställning, snarare än ett yrke. När föräldrarna dog delade barnen upp sparkapital, lägenheter och mark mellan sig. Eftersom Émile var äldst föll det sig naturligt att han övertog slakteributiken och »boden«. Han hade ärvt företaget, yrket och sin fars livsstil.

Min farmor Louise hade en desto mer stormig bakgrund. Hon härstammade från en italiensk familj i Piemonte. Hennes far slet hårt på fälten. Han arbetade på ett lantbruk i San Firmino för en lön som dömde honom till fattigdom. Längs hans rygg som var krökt av tunga bördor, i hans solsvedda nacke och ömmande nävar hade något börjat gro. Tillsammans med sina olycksbröder drömde han om en hägrande framtid.

Det gick inte som man hade hoppats. Över kommunisterna hängde ett hot som blev allt mer påtagligt. Den framväxande fascismens förödmjukelser och utrensningar gav honom inget val. En natt 1942 såg han sig tvungen att hastigt ta till flykten med fru och barn. Efter flera dagars planlös vandring söderut tog de sin tillflykt till en by i Royadalen. Byn var ett vänsterfäste och invånarna erbjöd dem att bosätta sig i ett förfallet hus. Inom kort hade Louises far skaffat sig jobb som daglönare på olika granngårdar.

Tack vare tillströmningen av italienska familjer efter första världskriget hade avfolkningen i bergstrakterna kunnat hejdas och tomrummet fyllas efter de män som aldrig återvände från skyttegravarna. De fattiga immigranterna var mycket uppskattade av lokala arbetsgivare, både i jordbruket, byggbranschen och industrin. På den tiden var det till priset av italienarnas svett och blod som mörka raviner grävdes ut och hisnande viadukter restes så att vägar och järnvägsspår en dag kunde sträcka sig från Alperna till Medelhavet. Efter trettioalets kris blev italienarna dock tacksamma syndabockar. De beskyldes för att vara smutsiga, för att hålla till godo med ohälsosamma bostäder och orimliga löner och för att skaffa onödigt många barn. I det här giftiga klimatet fann sig Louise i att stå lägst i rang. Liksom fadern lärde hon sig snabbt att stryka efter väggarna, slå ner blicken och bita ihop inför arbetsgivarnas förakt, i familjer där hon städade eller passade barn inte mycket yngre än hon själv. Hon beklagade sig aldrig. Också här var de fattiga, men hon behövde åtminstone inte vara rädd att män i bruna skjortor skulle dyka upp om nätterna och lämna hennes far att dö på förstutrappen.

Farmor pratade inte ofta om sin barndom, som gått i fattigdomens tecken. Hon uppehöll sig inte vid detaljer, men berättade ibland om kyla, hunger och rasism. Hon mindes

familjens lilla hus där den stora syskonskaran fick tränga ihop sig. Under uppväxten sov hon i flera år på golvet och livnärde sig på majsgröt. Sedan dess äcklades hon av smaklös mat och bjöd på generösa måltider, som för att besvärja sitt förflutna. Det var hennes revansch.

Hemma hos mina farföräldrar fanns ingenting som skvallrade om det som varit. Bara Louises mor, en gammal, snart hundraårig och Alzheimersjuk kvinna insvept i en filt, påminde om hennes tidigare liv. Min gammelfarmor satt där i en fåtölj, i det närmaste döv, och mumlade i timtals obegripliga fraser på en blandning av italienska och piemontesiska. Det hände att hon vaknade till i panik. Någon händelse i barndomen hade dykt upp i hennes drömmar. Skrikande trodde hon sig leta efter sin man eller sina föräldrar. Det var Italien som kom tillbaka till henne, i form av sådana där minnesbilder man försöker hålla ifrån sig i vargtimmen. För att lugna henne återgick farmor för en kort stund till sitt förlorade modersmål.

Louise hade träffat min farfar i sena tonåren. Varje lördag på sommaren turades byarna i dalen om att fira sitt skyddshelgon genom att anordna dans. Efter högmässan tågade man med en träskulptur genom gatorna för att därefter uppföra ett dansgolv på torget. I ljusslingors sken bjöd Émile upp Louise. Efter några låtar var deras framtid utstakad. Trots att Émiles far spjärnade emot ägde bröllopet rum. Louise hade snart funnit sig till rätta i byns lilla grädda. I den här småstadsmiljön skyltade vissa familjer stolt med sina namn framför butiker och på lastbilssläp. Andra namn var solkade på grund av faderns alkoholism eller moderns oförmåga att hålla pli på sin alltför talrika barnaskara. Louise hade försäkrat sig om att hennes avkomma skulle vara till heder för den samhällsklass hon hädanefter tillhörde. En samhällsklass där barnen tilltalades

med förnamn, sågs i kyrkan och på tennisbanorna och alltid fick beröm av lärarna, i motsats till enklare familjers barn som höll till på gatorna. De barnen fick aldrig annat än stryk av rektorn, som vrålade deras namn och tvingade dem att flera timmar i sträck sitta på knä i hans rum med en ordbok på huvudet.

Min farmor hade numera människor under sig, det tillhörde vardagen i hennes nya samhällsklass. Socialtjänsten placerade psykiskt handikappade hos mina farföräldrar, först Pierre, sedan Suzanne. I bergstrakterna ovanför Nice var detta vanligt förekommande. Många familjer fick på så vis ekonomisk ersättning samtidigt som de kunde disponera extra arbetskraft.

Såväl i butiken som hemma stärkte Louise därmed sin ställning. Hon skällde och domderade, hunsade fogliga människor. Än i dag minns tidigare kunder i butiken hennes syrliga kommentarer om någon propsade på betjäning. Farmor var märkt av det hon hade upplevt: landsflykt, hunger, köld och förnedring. Nu utsatte hon andra för samma behandling som hennes familj hade fått.

Parallellt med sitt hektiska arbetsliv bildade Louise och Émile familj. De fick fyra barn: Désiré, Jacques, Christiane och Jean-Philippe. Enligt en utbredd italiensk tradition uppkallades äldste sonen efter farfadern, som ett särskilt ynnestbevis. Namnet Désiré, som betydde önskad, var ett arv efter en av få soldater i byn som återvänt levande från skyttegravarna, anfadern som familjen hade att tacka för sitt nuvarande välstånd. Den förstfödde sonens uppgift var att agera föredöme, följa föräldrarnas inslagna väg och hedra det namn som förfäderna bemödat sig om att bära med den äran i hela dalen.